

Oponentský posudek diplomové práce

Kniha Jonáš, kapitola 2 – Exegeze, teologie a interpretace starozákonní perikopy

RNDr. Vojtěch Hrouda, Ph.D.

Vedoucí práce: Doc. ThDr. Martin Prudký

Odevzdáno: Evangelické teologická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

Představení: Práce odevzdaná 10. února 2006 na ETF UK se zabývá, jak naznačuje již podtitul, ve třech velkých kapitolách tématem starozákonní prorocké knihy Jonáš, konkrétně její druhou kapitolou. Práce má 69 stran a 2 strany bibliografie čítající celkem 25 titulů, z nichž se 5 týká Bible (ČEP, NRSV, LXX...), 7 lexik nebo slovníků a 10 monografií či komentářů ke knize Jonáš. Zbývající tři tituly jsou obecnější povahy. Jedná se o: R. Graves, Řecké mýty; T. Halík, Oslovit Zachea; P. Pokorný, Literární a teologický úvod do Nového zákona.

Autor práce se nejprve věnuje důkladné *Exegezi perikopy*, tj. celé 2. kapitole knihy Jonáš. Začíná pracovním překladem, který následují gramatický a textově-syntaktický rozbor textu, gramaticko-sémantická struktura perikopy..., rozbor rolí,... kritická konzultace dvou komentářů,... souvislosti v kánonu, dějiny výkladu a působení a nakonec facit zvěsti pojednávané perikopy s aplikačními tezemi. Tato první část tvoří větší ‚polovinu‘ práce (s. 8-39).

Po exegezi přichází ke slovu *Teologie perikopy* (s. 40-56). Zde Hrouda rozvádí základní teologický motiv perikopy, jímž je podle něho motiv soteriologický. Tento nález potvrzuje již samotná exegeze, která zdůraznila tři základní komponenty, tj. *smrt, Hospodina a život* (viz přehledová tabulka na s. 42), s jejichž pomocí lze *teologii* perikopy dále rozvíjet. Tato teologie se soustřeďuje na spásu. Vyjádřeno s autorem práce v intenci jeho ‚sedmi‘ tezí (v textu tištěny tučně): „Smrt je... postupné, gradující odpadávání od Hospodina (s. 43), Jonáš volá Hospodina (tamt.), Hospodin Jonáše slyší (s. 44)..., Hospodin dává naději (tamt.), Hospodinova milost umožňuje vyplout k životu (tamt.)... Ústřední výpovědi této spásné orientace je pak podle Hroudy Boží jednání spojené se *vzkříšením a ožíváním*, tj. pohybem od עלה כ ירר (srov. s. 46). Soteriologický aspekt vzkříšení je pak rozveden také v kontextu celé

knihy, kde autor práce přesvědčivě dokládá, že 2. kapitola představuje „převratné zvěstování o spáse člověka“ (s. 52) předcházené obrazy *hledání* (první polovina 1. kapitola), *vykoupení* (druhá polovina 1. kapitola) a následované obrazy *pokání* (cca. 3. kapitola) a *naplnění darovaného života* (4. kapitola). V závěru této části Hrouda přichází s tezí, že „prvoplánovým záměrem autora knihy Jonáš je sdělit kérygma metaforicko-soteriologickým, nikoli narativním způsobem“ (s. 55). O stranu později jsou uvedeny jak možné klady metaforicko-soteriologického záměru tak i klady záměru narativního.

Poslední část práce se věnuje *Interpretaci perikopy* (s. 57-65). Zde autor nahlašuje svůj záměr pojednat biblický text především ve službě prostředí, v němž sám působí: „Cílem... je obracet se k perikopě o pomoc při hledání verbalizovaných i neverbalizovaných odpovědí na otázku naděje v umírání, a to odpovědí použitelných v hospicové praxi“ (57-58). Z autorem nabízeného srovnání sedmi tezí z teologické části s možnostmi jejich uplatnění při doprovázení umírajících se zřetelně ukazuje limitace těchto tezí, stojí-li doprovázející tváří tvář otázkám, jež si umírající klade, respektive již ani neklade. Z perikopy lze podle Hroudy pro hospicovou praxi uplatnit: *tichou modlitbu...*, *modlitbu nebo čtení z Bible se svolením umírajícího*, *vyjádření jistoty, že umírající může být přijat....*, *vyjádření, že život pokračuje v lásce a příběh* - ovšem sepsaný citlivě vzhledem k umírajícímu – *o vyplutí do plné Boží milosti*. Silnou metaforou, již autor zcela v závěru užívá, jsou útroby ryby jako intimní a nikým nerušený prostor pro setkání doprovázejícího a umírajícího; prostor „chráněný, diskrétně mlčící a milosti-plný“ (s. 65).

Silné stránky: Práce vychází ze solidní exegeze, která se opírá o důkladný strukturální přepis daného textu. Předkládaný rozbor textu je přehledný a respektuje specifika hebrejské syntaxe. Celkový dobrý dojem podtrhují tabulky a souběžné odkazování na ČEP, Kral., LXX a NRSV znění po jednotlivých verších. Také jazyková úroveň práce je až na několik překlepů (2x Wastermann místo *Westermann* v p. č. 41 na s. 21; v bibliografii Johan místo *Jonah* na s. 70 a *fur* místo *für* na str. 71) výborná. Celkově lze tvrdit, že exegetická část plně odpovídá standardům požadovaným katedrou Starého zákona ETF UK. Rovněž citlivá a vyvážená aplikace exegetického nálezu v prostředí hospicové péče (ne vše z Bible lze užít!) si zaslouží pochvalu, popřípadě pozornost katedry praktické teologie.

Slabé stránky: Kromě již zmíněných nepatrných překlepů považuji za problematické hledání rozlišení mezi ‚metaforicko-soteriologickým záměrem‘ autora knihy Jonáš a ‚záměrem narativním‘. Toto rozlišení je po mém soudu zbytečné. Nejedná se o výlučný vztah, ale spíše

o dvojí popis *jednoho* sdělení v rámci *jedné* biblické knihy. Autor knihy Jonáš užívá, byl-li to ovšem skutečně jeho „původní“ záměr, komplexního narativu k tomu, aby svým *příběhem* vyjádřil soteriologické skutečnosti. K tomu si pomáhá řadou obrazů (t.j. metafor), jež jsou integrální součástí právě tohoto *jeho* příběhu. Tuto *komplementaritu* ostatně navrhuje i Hrouda sám, když píše, že „možná bude nakonec pravdě nejbližší to, že autor skutečně zamýšlel pětkrát zobrazit, „co je Hospodinovo spasení“, ale přitom se mu podařilo všechny obrazy zapojit do jednoho příběhu tak elegantně, že vytvořil jeden homogenní, a přitom velmi sugestivní umělecký obraz“ (s. 56).

Celkově považuji práci za zdařilou a hodnotím ji stupněm **B**

V Třebechovicích p/O 20. dubna 2006

Filip Čapek, Th.D., ETF UK Praha